

Спільна ініціатива з моніторингу ринку (СІМР)

Червень 2023 року
Україна

КЛЮЧОВІ ТЕЗИ

- Головною проблемою залишається цінова доступність, оскільки 53% опитаних споживачів назвали підвищення цін основною фінансовою перешкодою в доступі до товарів. Найвищий відсоток таких респондентів зафіксовано на Півночі (72%). Також, на Півночі спостерігалася найбільша частка підприємств роздрібною торгівлі, які очікували, що зростання цін у постачальників (76%) та зниження купівельної спроможності споживачів (75%) стануть головними викликами в найближчі місяці.
- Безпекові фактори обмежили діяльність підприємств роздрібною торгівлі на Півдні, особливо в Запорізькій та Херсонській областях, які знаходяться поблизу лінії фронту. Повітряні атаки найбільше вразили північний регіон, а споживачі в південному регіоні частіше повідомляли про активні бойові дії або обстріли, а також пошкодження будівель та об'єктів інфраструктури.
- Медіанна ціна повного кошика СІМР знизилася загалом по країні та в більшості макрорегіонів, зокрема на Сході* (на 19%). Очікується, що зниження ринкових цін уповільниться через відновлення урядом довоєнних рівнів податків на паливо, підвищення цін на електроенергію для підприємств та домогосподарств, а також довгостроковий негативний вплив руйнування Каховської гідроелектростанції (ГЕС). За прогнозами Національного банку України, максимальні втрати становитимуть до 0,4 млрд дол. США у 2023 році та 0,7 млрд дол. США у 2024 році через розширення дефіциту торгівлі товарами в результаті руйнування Каховської ГЕС.
- За даними калібрувального дослідження «Моніторинг гуманітарної ситуації», домогосподарства в Донецькій, Харківській та Херсонській областях мали найнижчий загальний щомісячний дохід (6000 - 6500 грн) та найбільше потребували гуманітарної допомоги будь-якого виду. Перевага надавалася грошовій допомозі, а найбажанішим засобом її отримання був банківський переказ.
- Доступ до банків і банкоматів залишався проблемою для значної частки опитаних споживачів у південних областях, ближчих до зони бойових дій (37% та 31%, відповідно), особливо в Миколаївській, Херсонській та Запорізькій областях.

1186 грн

Вартість кошика СІМР

31,89 USD (▼ 4%) 29,36 EUR (▼ 4%)

Медіанні значення вартості повного кошика СІМР у червні 2023 року, грн

Південь	1249	▼ 2%
Захід	1221	▲ 2%
Київ	1207	▼ 5%
Північ	1200	▼ 6%
Загалом	1186	▼ 5%
Центр	1163	▲ 4%
Схід*	1092	▼ 19%

СІМР у червні 2023 року:

- 11 партнерів-учасників
- 1293 проведених інтерв'ю
 - 580 опитаних підприємств роздрібною торгівлі
 - 713 опитаних споживачів (40% чоловіків та 60% жінок)
- 24 досліджені області
- 140 досліджених громад

КОНТЕКСТ І ОБҐРУНТУВАННЯ

Повномасштабна війна в Україні призвела до масового переміщення населення та гуманітарної кризи. З огляду на важливу роль багатоцільової грошової допомоги, моніторинг ринку є надзвичайно важливим для забезпечення ефективної і сталої гуманітарної допомоги та недопущення її негативного впливу на місцеві магазини і ринки. У зв'язку з розширенням територій, непідконтрольних Уряду України, дані про стан ринку на територіях, що постраждали внаслідок бойових дій, є обмеженими та неповними. Метою Спільної ініціативи з моніторингу ринку є заповнити цей брак інформації шляхом надання необхідних оперативних даних про цінові тенденції та показники функціонування ринку.

ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕННЯ

- Щомісячне відстеження цін та наявності основних товарів на ринках України.
- Оцінка впливу поточної гуманітарної кризи на системи ринків України.
- Допомога гуманітарним організаціям краще зрозуміти ситуацію на ринку в Україні.

МЕТОДОЛОГІЯ:

Щомісяця проводиться оцінка торговельних майданчиків по всій території України. У кожному місці збору даних польові команди реєструють ціни та інші ринкові показники шляхом опитування ключових інформантів (КІ) з числа підприємств роздрібною торгівлі та споживачів, які відображають щомісячні зміни на місцевих ринках**.

* До Східного регіону відносяться Харківська, Луганська та Донецька області.

** Огляд методології наведено на сторінці 16.

НАЯВНІСТЬ ТОВАРІВ

Продовольчі товари

У червні, як і в попередні місяці, продовольчі товари були в широкому доступі, оскільки в середньому по країні лише 1% опитаних споживачів повідомили про їхню обмежену доступність (графік 1). Переважно це були мешканці південних (4%) та східних (2%) регіонів.

Згідно з опитуванням підприємств роздрібною торгівлі, найменш доступним товаром у продуктовому кошику СІМР були каші першого прикорму. Про їхню повну наявність в Україні повідомили лише 93% опитаних підприємств, причому найнижчий відсоток був на Півдні (80%), зокрема в Запорізькій області (82%).

Засоби гігієни

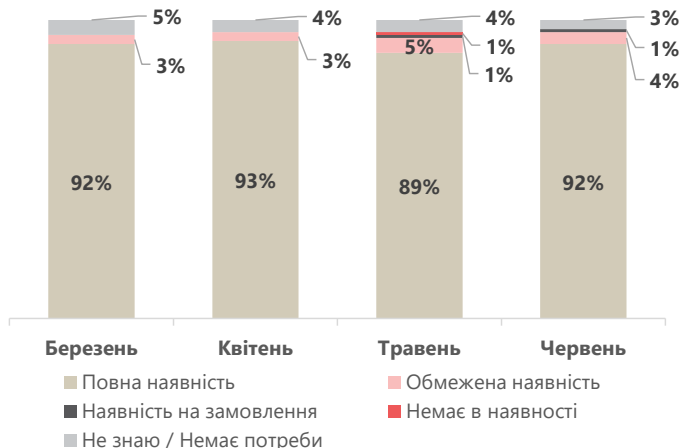
У червні 99% опитаних споживачів повідомили про повну наявність засобів гігієни (графік 2), тоді як у травні ця частка складала тільки 97%. Обмежена доступність засобів гігієни залишається проблемою на Півдні: 19% споживачів в Одеській області повідомили про обмежену наявність засобів гігієни в місцевих магазинах та на ринках.

За словами опитаних підприємств роздрібною торгівлі, підгузки для немовлят були найдефіцитнішим товаром у гігієнічному кошику СІМР. Про їхню повну наявність загалом по країні повідомили 94% опитаних ритейлерів. Найнижчий рівень наявності спостерігався на Півдні та Сході (83% у кожному регіоні): про повну наявність підгузків повідомили 83% респондентів у Харківській та 35% у Запорізькій областях.

Ліки

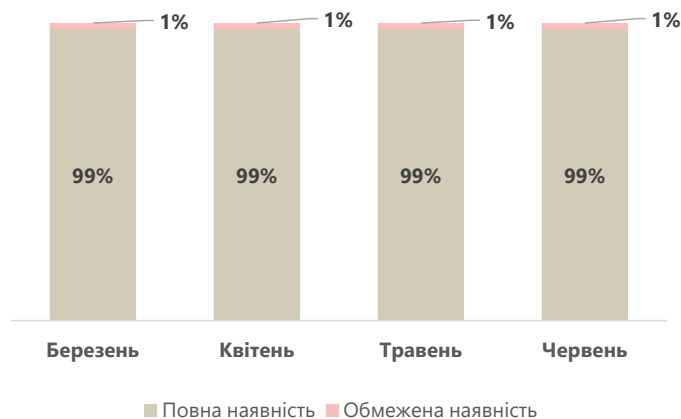
Доступність безрецептурних ліків дещо покращилася порівняно з минулим місяцем. У травні про повну доступність ліків повідомили 89% опитаних споживачів, а в червні цей показник зріс до 92% (графік 3). Найнижча частка спостерігалась на Сході (81%) та Півдні (87%). А саме, 20% опитаних споживачів у Херсонській та 15% в Одеській областях вказували на обмежений доступ до безрецептурних ліків. У Харківській області 16% опитаних споживачів повідомили про недостатню наявність (дефіцит) ліків у місці їхнього проживання або

Графік 3: % споживачів, які повідомили про наявність безрецептурних ліків, загалом по країні

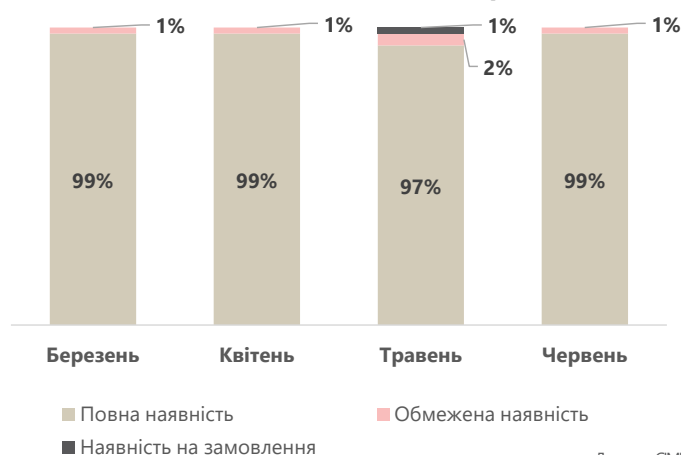
Джерело: СІМР

Графік 1: % споживачів, які повідомили про наявність продовольчих товарів, загалом по країні

Джерело: СІМР

Графік 2: % споживачів, які повідомили про наявність засобів гігієни, загалом по країні

Джерело: СІМР

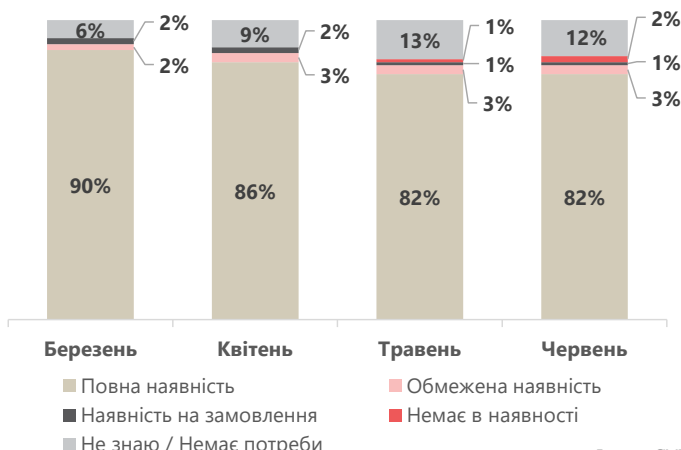
про можливість їх придбання лише під замовлення.

Теплий одяг

Частка респондентів, які не виявляли занепокоєння щодо наявності теплового одягу під час теплої пори року майже не змінилася порівняно з попереднім місяцем (графік 4).

Про проблеми з наявністю теплового одягу найчастіше повідомляли на Сході, де 14% опитаних споживачів вказували на відсутність теплового одягу або його обмежену наявність. На Півдні 6% опитаних споживачів повідомляли про недостатню наявність теплового одягу.

Графік 4: % споживачів, які повідомили про наявність теплового одягу, загалом по країні

Джерело: СІМР

НАЯВНІСТЬ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ ТА РИНКОВІ ЦІНИ

НАЯВНІСТЬ

Менше половини опитаних споживачів (49%) регулярно купували автомобільне паливо для побутових або професійних потреб. Здебільшого це був бензин, дизельне паливо та природний газ. Лише незначна кількість респондентів зазначили, що користуються електромобілями.

Завдяки достатній пропозиції на ринку в червні для більшості КІ-споживачів (79%) автомобільне паливо було повністю доступне (графік 5). Водночас, існували певні проблеми з наявністю пального в Запорізькій та Вінницькій областях, де відповідно 31% та 15% респондентів повідомили про його нестачу.

Частка респондентів, які повідомляли про повну наявність палива для опалення, зросла з 84% у травні до 86% у червні (графік 6). Однак, деякі проблеми з доступністю цього типу палива спостерігались на Півдні, де 19% опитаних споживачів в Одеській області вказували на його обмежену доступність, а також на Півночі, де 12% опитаних споживачів у Чернігівській області мали змогу придбати паливо для опалення лише під замовлення.

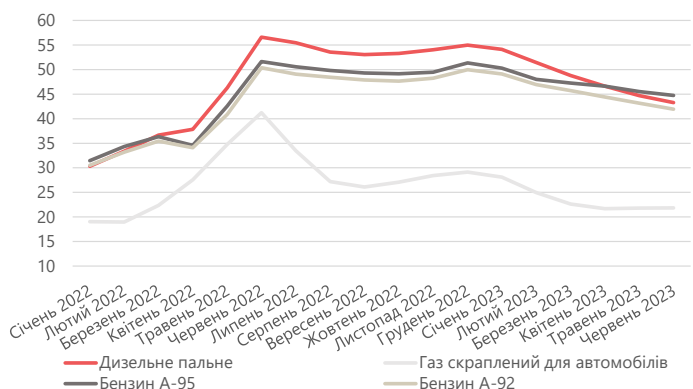
Ціни на ринку

У червні порівняно з травнем знизилися середні споживчі ціни на такі види автомобільного пального як бензин А-92 (на 2%), бензин А-95 та дизельне паливо (на 3%). Водночас ціна на газ скраплений для автомобілів залишилася без змін (графік 7)¹.

Зниження цін на паливо було зумовлене значними запасами, падінням світових цін на нафту, посиленням конкуренції та високою базою порівняння².

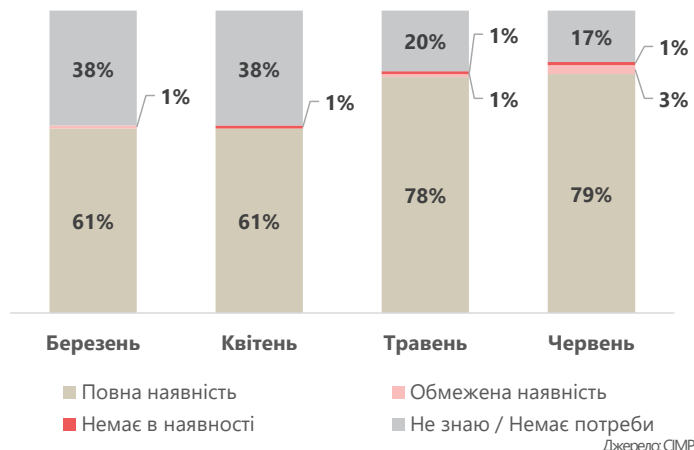
Хоча в червні на ринку спостерігалася тенденція до зниження цін на паливо, уже в липні ситуація змінилася, оскільки з 1 липня в Україні повернули оподаткування пального на довоєнний рівень. Тому, ставка ПДВ на нафтопродукти зросла з 7% до 20%, акцизний податок на бензин склав 213€ за 1000 літрів, а на дизельне паливо - 140€ за 1000 літрів. Через це Міністерство економіки прогнозує зростання цін у липні на бензин та

Графік 7: Середня споживча ціна на автомобільне паливо, загалом по країні, грн за літр

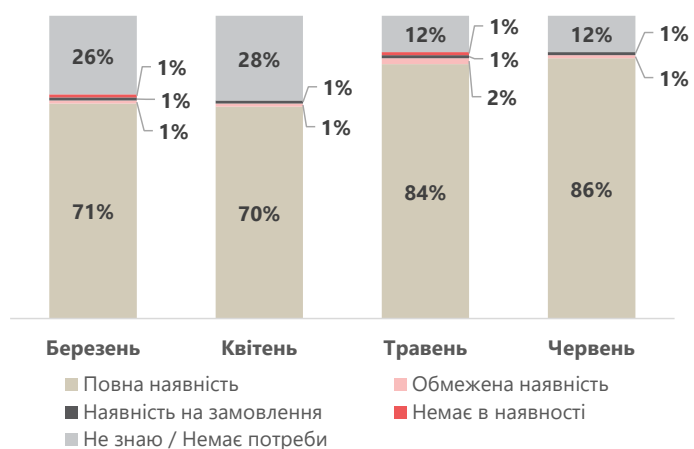
Джерело: Держстат

Графік 5: % споживачів, які повідомили про наявність автомобільного пального, загалом по країні

Джерело: СІМР

Графік 6: % споживачів, які повідомили про наявність палива для опалення, загалом по країні

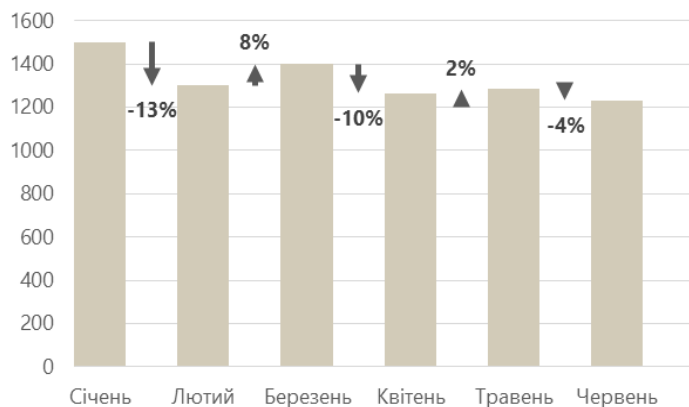
Джерело: СІМР

дизельне паливо на 5-8 грн за літр³.

Варто зазначити, що ціни на автомобільне паливо значно перевищували довоєнні рівні. Наприклад, у червні ціна на дизельне паливо була на 43%, а на бензин А-95 - на 42% вище ніж у січні 2023 року.

За даними опитування споживачів, орієнтовна ціна на бензин і дизпаливо, придбані через неофіційні джерела, була нижчою, ніж на ті, що були придбані через офіційні джерела. Так, респонденти могли придбати бензин і дизпаливо через офіційні джерела за 45 грн та 44 грн за літр відповідно, а через неофіційні - за 42 грн і 37 грн за літр відповідно.

Графік 8: Орієнтовна ціна на дрова, загалом по країні. грн за кубометр

Джерело: СІМР

Ціни на природний газ, який споживачі використовують для опалення своїх будинків та приготування їжі, залишалися незмінними з початку повномасштабної війни - 8 грн за кубометр по всій країні. З іншого боку, через рішення уряду підвищити тарифи на електроенергію для домогосподарств, у червні ціна на електроенергію зросла на 2,64 грн за кВт/год, що більш

ніж у 1,5 більше, ніж у травні.

Ціна на дрова дещо знизилася. У червні опитані споживачі могли купувати дрова в середньому за 1230 грн за кубометр, що на 4% дешевше, ніж у травні (графік 8). Найвищі ціни спостерігались на Сході (1500 грн) та Півночі (1600 грн).

СПОЖИВЧИЙ КОШИК

Медіанна вартість повного кошика СІМР

Кошик СІМР - це підгрупа споживчого набору репрезентативних товарів (послуг) зі 335 позицій, який формується Державною службою статистики України (Держстатом) і куди входять основні продовольчі товари та засоби гігієни, які регулярно купує середньостатистичне домогосподарство. Вміст кошика СІМР було визначено під час консультацій із Робочою групою з питань грошової допомоги в Україні. Динаміка вартості споживчого кошика відображає рівень інфляції споживчих цін.

У червні вартість повного кошика СІМР знизилася на 5% порівняно з травнем і склала 1186 грн загалом по країні (графік 9). Найбільше зниження вартості відбулося на Сході (на 19%). Водночас, вартість кошику СІМР зросла в Центрі та на Заході, відповідно, на 4% та 2%. Найдорожчий кошик СІМР було розраховано на основі цін на Півдні (1249 грн), тоді як найнижча вартість кошика СІМР спостерігалася у східному (1092 грн) та центральному (1163 грн) регіонах.

Стосовно регіональних відмінностей у цінах, то вищі ціни спостерігались

СПОЖИВЧИЙ КОШИК

Продовольчі товари

Хліб	500 г
Гречка	1 кг
Капуста	1 кг
Морква	1 кг
Курятина (стегна)	1 кг
Каші першого прикорму	200 г
Вода питна	1 пляшка (1,5 л)
Яйця (курячі)	10 шт
Молоко (2,5%)	0,9 л
Олія соняшникова	0,9 л
Цибуля	1 кг
Картопля	1 кг
Рис круглий	1 кг
Борошно пшеничне	1 кг

Непродовольчі товари (НПТ)

Туалетне мило	1 брусок (75 г)
Підгузки дитячі (розмір 3)	1 упаковка (40-60 шт)
Гігієнічні прокладки	1 упаковка (10 шт)
Господарське мило	1 брусок (200 г)
Зубна паста	1 тюбик (75 мл)
Пральний порошок автомат	1 пачка (500 г)

в регіонах, що постраждали від артилерійських обстрілів, через безпекові ризики та складнішу логістику, тоді як у деяких західних областях вищі ціни спостерігались через відносно вищий попит.

На обласному рівні найвища вартість споживчого кошика СІМР була зафіксована у Волинській (1384 грн), Київській (1375 грн) та Херсонській (1355 грн) областях.

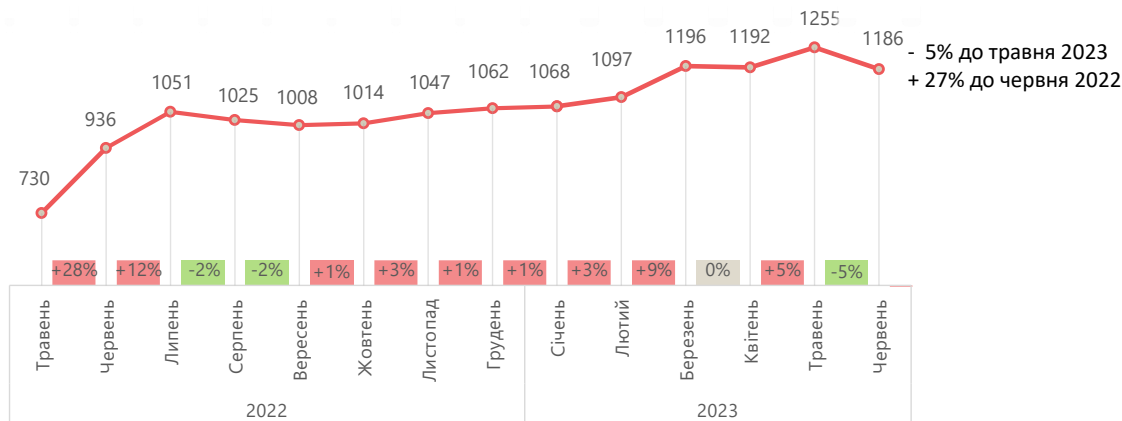
Ціни

У червні вартість продовольчого кошика СІМР знизилася майже в усіх регіонах, причому найбільше зниження ціни спостерігалось на Сході (на 14%). На Заході та в Центрі вартість продовольчого кошика залишилася незмінною. Водночас, 17% опитаних підприємств роздрібною торгівлі в Запорізькій області, а також 12% в Івано-Франківській і Чернівецькій областях повідомили про зростання цін на всі товари з продовольчого кошика.

Найдорожчі продовольчі кошики були зареєстровані в Києві (703 грн) та на Півночі (657 грн), зокрема в Київській (714 грн) та Чернігівській (709 грн) областях, що свідчить про зростання їхньої вартості на 9-10% порівняно з попереднім місяцем.

Найнижча вартість продовольчих кошиків спостерігалася в Центрі (635 грн) та на Сході (603 грн).

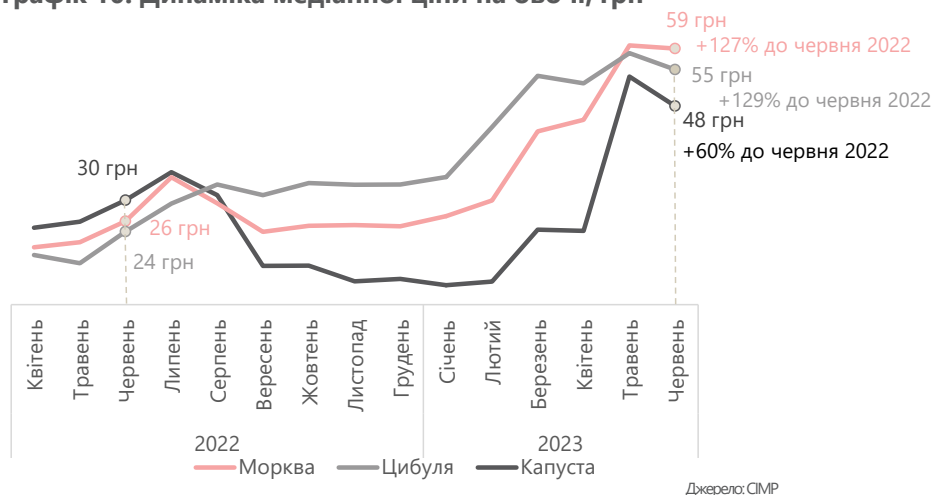
Графік 9: Динаміка вартості кошика СІМР, грн

Завдяки достатній пропозиції та стабільному валютному ринку, зростання цін на овочі почало сповільнюватися. Так, ціна на моркву залишилася на рівні минулого місяця, а ціни на капусту і цибулю знизилися, відповідно, на 11% та 5%. Однак ціни на овочі були значно вищими, порівняно з минулим роком (графік 10).

Слід відзначити, що за нещодавно опублікованими даними Держстату⁴, у 2022 році обсяг зібраних овочів знизився на 24%, зокрема цибулі - на 21%, моркви - на 13% та капусти - на 11%. Військова окупація південних областей, де традиційно вирощували овочі, та наявність великої площі замінованих сільськогосподарських земель на Сході негативно вплинули на ринкову пропозицію та призвели до зростання цін. Руйнування Каховської ГЕС у червні спричинило додаткові труднощі⁵. Зростання цін

Графік 10: Динаміка медіанної ціни на овочі, грн

на картоплю від 9% на Півночі до 114% на Сході було зумовлене міжсезонною пропозицією ранніх сортів.

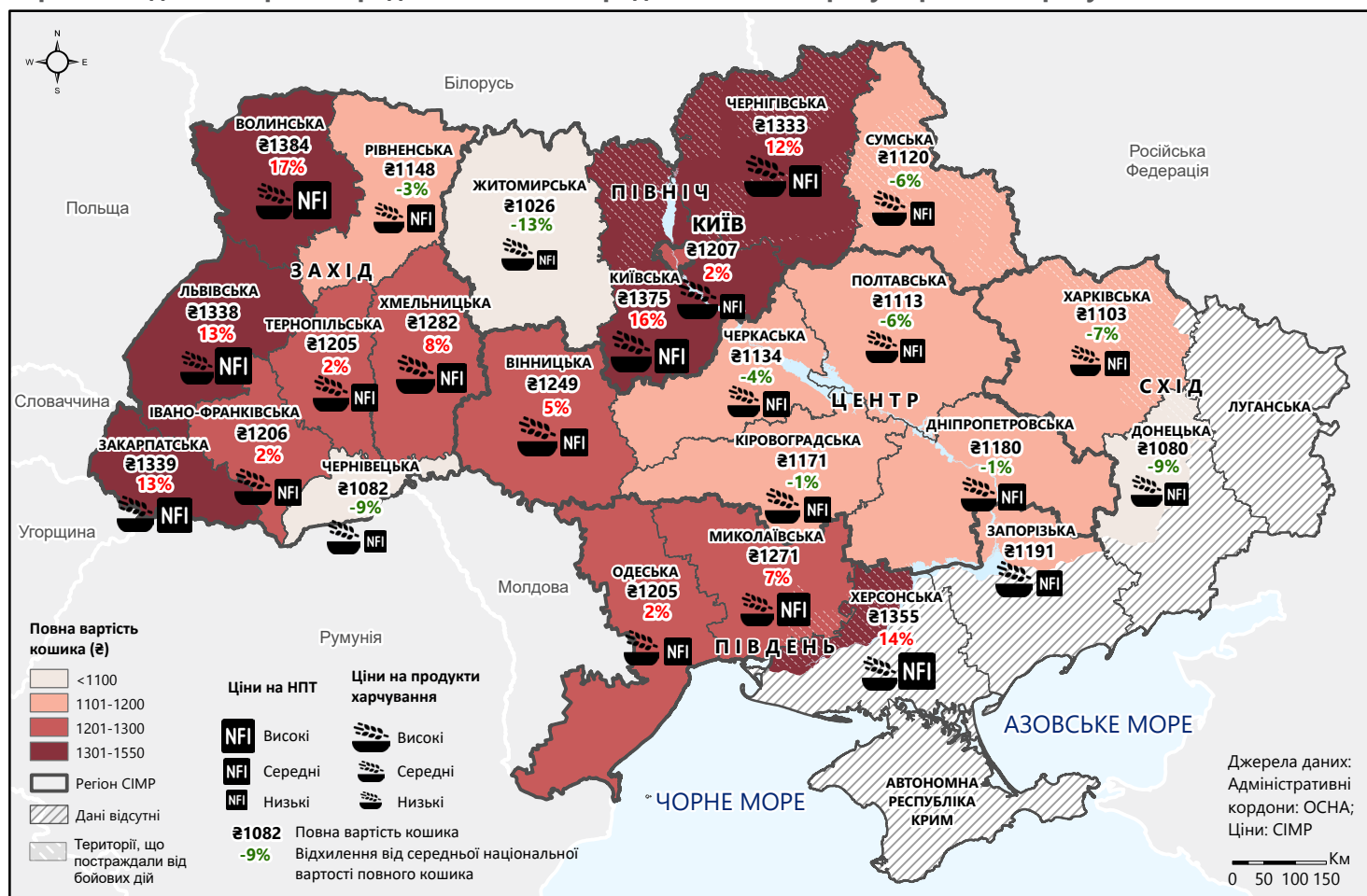
Ціна на гречку в червні продовжила знижуватися (на 10% загалом по країні), оскільки очікується, що посівна площа гречки в цьому році буде приблизно на минулорічному рівні*, що означає, що внутрішні потреби в гречці будуть з легкістю забезпечені та зростання її вартості не очікується⁶.

Ціни на яйця також знизилися в середньому на 8% через збільшення пропозиції, зокрема з боку домогосподарств.

Темп зростання цін на курятину зменшився через зниження попиту, однак Асоціація «Союз птахівників України» очікує підвищення цін на птицю в серпні⁸ з огляду на збільшення граничних цін на електроенергію для підприємств з 30 червня.

* Минулого року через скорочення виробництва в степовій зоні та зниження імпорту (до війни Україна виробляла лише половину гречки, яку споживала, а решту імпортували з Росії через Казахстан⁷), ціни на гречку зросли до рекордних рівнів (у липні 2022р. - 100 грн за 1 кг). Агрономи вирішили це питання шляхом розширення посівної площі: зібрана площа зросла на 32%, а валовий збір - на 39%).

Карта 1: Медіанна вартість продовольчих та непродовольчих товарів у червні 2023 року, за областями

Таблиця 1: Медіана ціни на продовольчі товари в червні 2023 року за регіонами, грн

Найменування	Одиниця	Захід		Центр		Південь		Північ		Київ		Схід		Загалом по країні	
		Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка
Хліб	500 г	18	-9%	18	15%	18	0%	18	-1%	23	4%	18	-12%	18	-5%
Крупа гречана	1 кг	51	-7%	48	-8%	64	-3%	52	-8%	50	-5%	46	-20%	50	-10%
Капуста	1 кг	47	11%	49	11%	44	-14%	49	-14%	51	-17%	45	-20%	48	-11%
Морква	1 кг	61	8%	60	0%	59	7%	58	-3%	64	-2%	58	-5%	59	0%
Курятина (стегна)	1 кг	104	0%	111	6%	92	0%	96	-8%	125	8%	99	-2%	102	-2%
Каші першого прикорму	200 г	87	8%	82	0%	70	15%	96	13%	91	1%	59	-46%	85	1%
Яйця (курячі)	10 шт	40	-10%	36	-7%	46	-10%	41	-11%	44	2%	38	-8%	40	-8%
Молоко (2,5%, свіже)	900 мл	30	-2%	31	1%	33	-2%	33	3%	30	-14%	31	-10%	31	-5%
Олія (соняшникова)	900 мл	50	-10%	51	-8%	62	-3%	56	1%	56	3%	56	-9%	56	1%
Цибуля	1 кг	57	1%	53	-4%	53	-9%	55	-4%	58	-6%	55	-7%	55	-5%
Картопля	1 кг	11	27%	13	39%	14	14%	11	9%	16	57%	20	114%	14	41%
Рис (круглий)	1 кг	55	0%	53	-7%	57	0%	54	-6%	60	1%	47	-18%	55	-5%
Вода	1,5 л	14	-2%	15	10%	16	-6%	17	2%	15	-11%	15	6%	15	-4%
Борошно пшеничне (біле)	1 кг	18	-4%	16	-2%	20	0%	20	1%	20	1%	14	-15%	19	-1%
Загалом		644	0%	635	0%	651	-1%	657	-3%	703	-1%	603	-14%	647	-3%

Джерело: CIMP

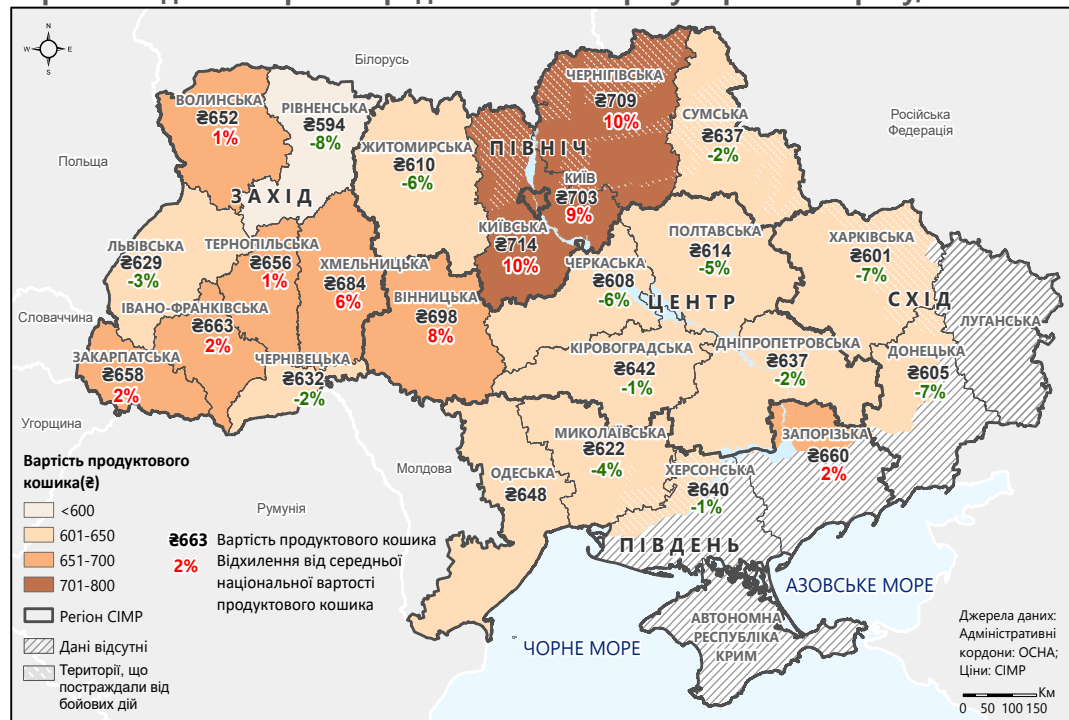
Таблиця 2: Медіана ціни на непродовольчі товари (засоби гігієни) в червні 2023 року за регіонами, грн

Найменування	Одиниця	Захід		Центр		Південь		Північ		Київ		Схід		Загалом по країні	
		Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка	Медіанна ціна	Щомісячна динаміка
Туалетне мило	1 брусок (75 г)	15	0%	11	-9%	15	1%	13	-5%	13	7%	13	3%	13	1%
Підгузки дитячі, 5-9 кг	1 упаковка (40-60 шт.)	414	9%	383	11%	434	-5%	379	-13%	351	-15%	338	-28%	381	-10%
Гігієнічні прокладки	1 упаковка (10 шт.)	42	-3%	37	3%	37	2%	38	4%	43	-2%	34	-25%	38	-6%
Господарське мило	1 брусок (200 г)	20	1%	19	1%	22	6%	23	4%	22	1%	22	0%	22	3%
Зубна паста	1 тюбик (75 мл)	36	-9%	31	2%	38	3%	39	-11%	33	3%	45	3%	37	-3%
Пральний порошок	1 пачка (500 г)	50	-4%	47	0%	52	3%	52	15%	43	-2%	37	-35%	49	0%
Загалом		577	5%	529	8%	599	-3%	543	-9%	505	-11%	489	-25%	539	-8%

Джерело: CIMP

Зміна вартості **непродовольчого кошика (засобів гігієни)** у регіонах була неоднорідною та залежала від ціни на дитячі підгузки (таблиця 2). Найдорожчі непродовольчі кошики спостерігались на Півдні (599 грн) та Заході (577 грн), а найдешевші – на Сході (489 грн).

Карта 2: Медіанна вартість продовольчих товарів у червні 2023 року, за областями

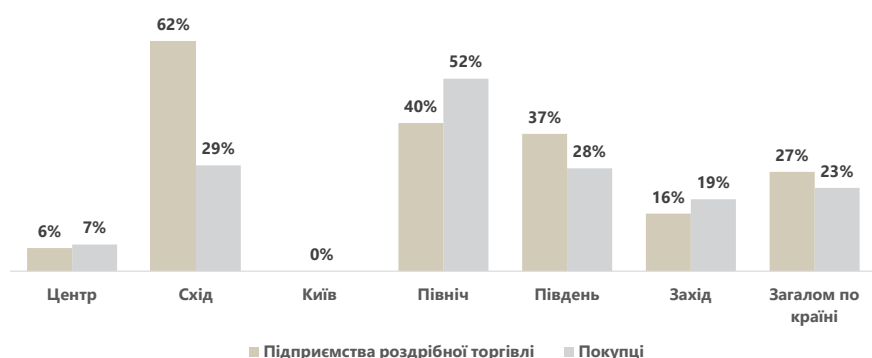
ДОСТУП ДО МАГАЗИНІВ

Фізичний доступ до магазинів

У червні 23% опитаних споживачів загалом по країні зазначали, що повномасштабна війна вплинула на їхню можливість фізичного доступу до магазинів або ринків (серед опитаних підприємств роздрібною торгівлі цей показник був дещо вищим та складав 27%). Найвища частка спостерігалася на Півночі, Сході та Півдні, де, відповідно, 52%, 29% та 28% опитаних споживачів повідомили про труднощі з доступом до магазинів (графік 11).

Основними причинами труднощів з доступом до магазинів по всій країні були повітряні тривоги (15% опитаних КІ). Найбільшого впливу зазнав Північний регіон (про що повідомили 47% опитаних споживачів), з меншою часткою на Заході (17%) та Сході (12%).

Графік 11: % споживачів та підприємств роздрібною торгівлі, які повідомили про негативний вплив війни на можливість доступу до магазинів, за регіонами

Ще одним фактором, який негативно вплинув на доступ споживачів до магазинів та ринків, були обмеження в пересуванні, пов'язані з воєнним станом, про що повідомили 14% респондентів на Сході, 7% на Півночі та 6% на Півдні.

Крім того, споживачі на Півдні вказували на активні бойові дії або обстріли на їхніх територіях (11%), а також на пошкодження будівель або інфраструктури в їхніх магазинах або на ринках (11%). Ці фактори найбільше вплинули на мешканців Херсонської та Миколаївської областей.

Відсутність електроенергії в магазинах ускладнювала доступ до них для споживачів на Півночі, про що повідомили 36% респондентів у Житомирській області.

Про відсутність транспорту в якості перешкоди в доступі до ринків згадали 8% опитаних споживачів у Чернівецькій області. Також 7% респондентів у Херсонській області почувалися в небезпеці, перебуваючи в магазинах або дорогою до них, через страх потрапити під обстріл.

Фінансові фактори

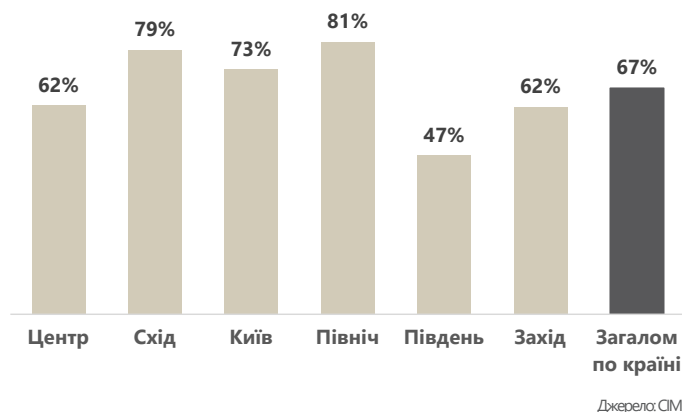
Фінансові фактори продовжували негативно впливати на доступ споживачів до магазинів та ринків по всій Україні, про що в червні повідомили 67% респондентів (порівняно із 69% у травні). Значно більша частка спостерігалася на Півночі (81%) та Сході (79%), де більшість опитаних споживачів повідомили про негативний вплив фінансових факторів на їхній доступ до магазинів та ринків (графік 12).

Загалом по країні серед головних причин зазначали зростання цін (53%) та неможливість дозволити собі придбати товари (21%). Ці два фактори, що перешкоджали доступу до ринку, були найбільш виражені в північній частині країни, де 72% респондентів повідомили про зростання цін та 31% (переважно жителі Сумської та Чернігівської областей) вказували, що не можуть собі дозволити товари в магазинах та на ринках.

У червні занадто дороге пальне для особистого автомобіля та висока вартість громадського транспорту також становили фінансові перешкоди, про що повідомили, відповідно, 17% та 5% опитаних споживачів загалом по країні.

Крім того, 10% опитаних споживачів на Сході не мали достатньо готівкових коштів, а продавці неохоче погоджувалися на інші варіанти оплати.

Графік 12: % опитаних споживачів, які повідомили про негативний вплив фінансових факторів на їхній доступ до магазинів або ринків, за регіонами

Отже, питання цінової доступності залишається критично важливим, особливо на Півночі (як і в попередні місяці), де воно становить велику перешкоду в доступі до ринків.

ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ

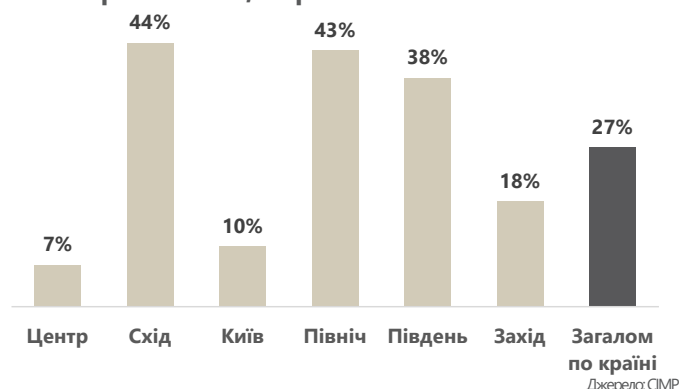
У червні 27% опитаних підприємств роздрібно́ї торгівлі повідомили про труднощі з підтриманням роботи магазинів та забезпеченням їх асортиментом, тоді як у травні цей показник становив 37%. Частіше з цими труднощами стикалися підприємства роздрібно́ї торгівлі на Сході, Півночі та Півдні, ніж в інших регіонах України (44%, 43% та 38% відповідно), як показано на графіку 13.

Найбільші труднощі були пов'язані з високими цінами від постачальників (про це повідомили 17% підприємств загалом по країні), з обмеженнями в пересуванні (6%) та зі збереженням повного штату працівників (5%).

Зростання цін у постачальників найбільше вплинуло на діяльність підприємств роздрібно́ї торгівлі на Сході (38%) та Півночі (33%). На обласному рівні найбільша частка опитаних підприємств роздрібно́ї торгівлі, що стикнулися з такими проблемами, спостерігалась у Волинській (62%), Чернігівській (53%), Житомирській (42%) та Харківській (40%) областях.

Загрози фізичної небезпеки мали негативний вплив на підприємства роздрібно́ї торгівлі на Півдні, переважно в прифронтових областях. Дійсно, про труднощі, пов'язані з фізично небезпечними умовами, повідомили 19% підприємств роздрібно́ї торгівлі в цьому регіоні, більшість з яких знаходилася в Запорізькій (38%) та Херсонській (32%) областях. Труднощі, пов'язані з обмеженням у пересуванні, негативно вплинули на діяльність 52% опитаних підприємств роздрібно́ї торгівлі в Запорізькій області, а також по 26% у Херсонській та Житомирській областях.

Графік 13: % опитаних підприємств роздрібно́ї торгівлі, які повідомили про труднощі з підтриманням роботи магазину та забезпеченням його асортиментом, за регіонами

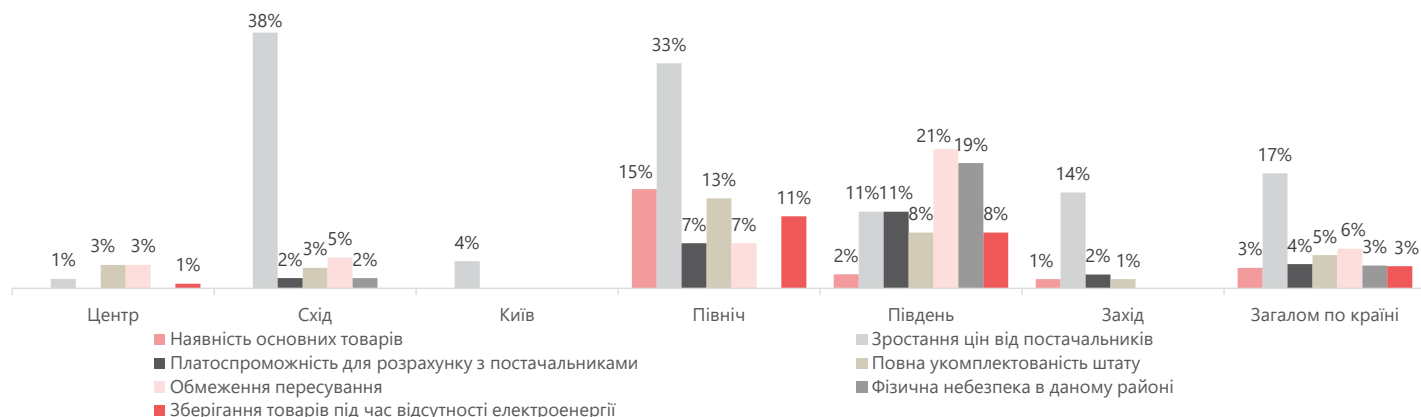
Підприємства роздрібно́ї торгівлі на Півночі та Півдні відчували труднощі, пов'язані зі зберіганням товарів під час відключення електроенергії (11% та 8% відповідно), забезпеченням повного штату працівників (13% та 8%) та з доступом до грошових коштів для розрахунків з постачальниками (7% та 11%). Крім того, 15% опитаних підприємств роздрібно́ї торгівлі на Півночі повідомили про труднощі з доступністю основних товарів.

У червні ключових інформантів серед підприємств роздрібно́ї торгівлі попросили оцінити частку ритейлерів, що працюють на їхньому ринку, порівняно з довоєнним рівнем. Як і очікувалось, в областях, які були раніше окуповані російськими військами та зараз знаходяться поблизу лінії фронту, частка працюючих підприємств роздрібно́ї торгівлі була дещо нижче, ніж у регіонах, які безпосередньо не постраждали від наземних бойових дій, як показано на карті 3.

Карта 3: Орієнтовна частка працюючих підприємств роздрібно́ї торгівлі в червні 2023 року, порівняно з довоєнним рівнем, на основі даних, отриманих від опитаних підприємств роздрібно́ї торгівлі, за громадами

Графік 14: % підприємств роздрібно́ї торгівлі, які повідомили про нові труднощі, з якими вони зіткнулися з початку повномасштабної війни, за типом труднощів та регіонами

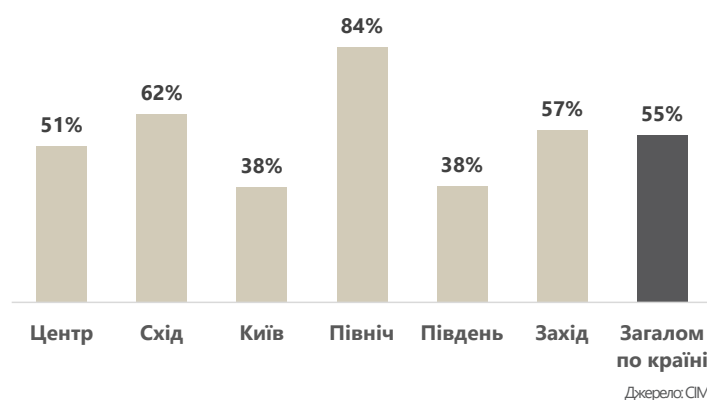

Джерело: CIMP

Слід зазначити, що **частка підприємств роздрібно́ї торгівлі, які очікують нових труднощів у найближчому майбутньому через повномасштабну війну**, становила 55% загалом по країні (у травні - 53%).

Серед найбільш очікуваних труднощів - зростання цін (46%), а також зниження купівельної спроможності населення (31%). Про ці два виклики найбільше повідомляли на Півночі: 76% респондентів очікували зростання цін та 75% - зниження купівельної спроможності покупців. Результати дослідження виявили тривожну ситуацію в Чернігівській області, де кожне опитане підприємство роздрібно́ї торгівлі очікувало зростання цін від постачальників та зниження купівельної спроможності споживачів. Крім того, 24% підприємств роздрібно́ї торгівлі на Півночі очікували зниження доступності готівкових коштів.

Графік 15: % підприємств роздрібно́ї торгівлі, які очікують нових труднощів у зв'язку з війною, за регіонами

Джерело: CIMP

Постачання

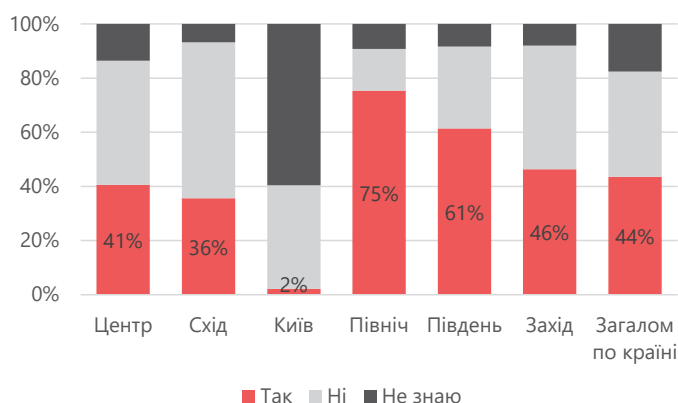
У червні 44% опитаних підприємств роздрібно́ї торгівлі зазначили, що їхня діяльність залежить від одного постачальника продовольчих товарів. Частка підприємств роздрібно́ї торгівлі чия діяльність переважно залежить від одного постачальника основних засобів гігієни була дещо вищою (49% по всій країні). Це є потенційним джерелом вразливості для

магазинів, оскільки може поставити під загрозу їхню здатність підтримувати належний рівень запасів.

Найбільші труднощі в цьому відношенні спостерігалися в північних та південних регіонах (графік 16 та 17).

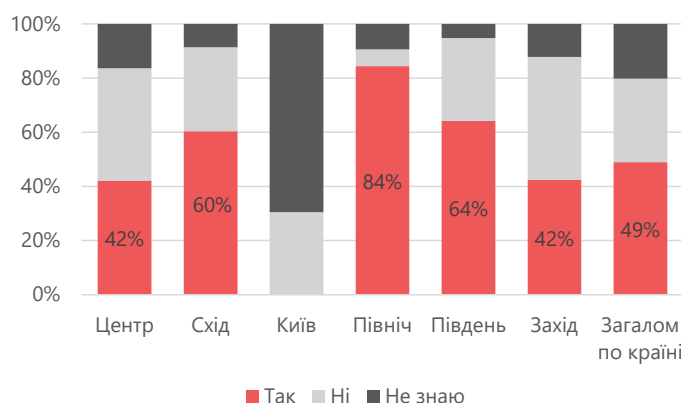
Більше того, підприємства роздрібно́ї торгівлі в Київській області піддавались більшому ризику, оскільки 100% підприємств мали лише одного постачальника продовольчих або непродовольчих товарів.

Графік 16: % підприємств роздрібно́ї торгівлі, які повідомили, що залежать переважно від одного постачальника продовольчих товарів, за регіонами

Джерело: CIMP

Графік 17: % підприємств роздрібно́ї торгівлі, які повідомили, що залежать переважно від одного постачальника засобів гігієни, за регіонами

Джерело: CIMP

ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ

Банки

У червні лише 66% опитаних споживачів повідомили про повну доступність банківських відділень, які надавали повний спектр банківських послуг (графік 19).

Повітряні атаки скорочували час роботи банківських відділень. Двадцять два відсотки опитаних споживачів зазначили, що банківські відділення не могли надавати свої звичайні послуги під час повітряної тривоги, більшість з яких була в Центрі (45%) і на Півночі (26%).

Як і раніше, найбільші труднощі з доступом до повного спектру банківських послуг мали респонденти на Півдні, де 26% опитаних споживачів вказали на відсутність працюючих банків в їхньому населеному пункті та ще 11% - на те, що наявні відділення не працюють через бойові дії. Переважно це були жителі Миколаївської, Херсонської, та Запорізької областей.

Банкомати

Відсоток споживачів, які повідомили про повну доступність банкоматів, збільшився з 87% у травні до 90% у червні. Найсуттєвіші проблеми з доступом спостерігалися на Півдні, де лише 68% респондентів повідомили про повну доступність працюючих банкоматів, при цьому найнижчі показники були виявлені в Запорізькій області (38%). Загалом 5% споживачів повідомили про відсутність банкоматів в їхніх громадах. З них найвищий відсоток був у Запорізькій (38%) та Миколаївській (24%) областях.

Відповідно до 2% споживачів загалом по країні, число працюючих банкоматів було дуже обмеженим. Ця проблема була особливо актуальною на Сході, Півночі та Півдні, де 40% опитаних споживачів у Донецькій, 23% у Запорізькій та 12% у Житомирській областях повідомили про обмежену кількість банкоматів.

На Півдні 15% опитаних споживачів повідомили, що банкомати не працювали через бойові дії. Майже всі вони були Херсонській області (33%).

Графік 18: % опитаних споживачів, які повідомили про наявність працюючих банкоматів, за регіонами

Укрпошта*

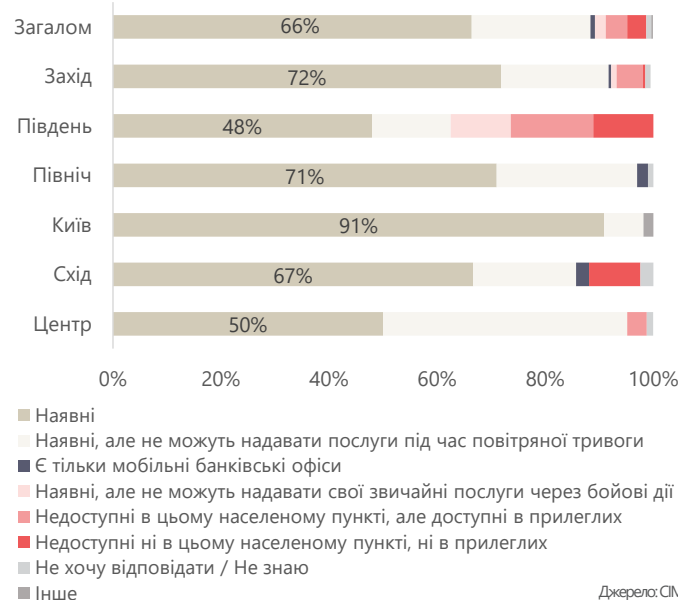
За словами 72% споживачів загалом по країні, відділення «Укрпошти» працювали щодня й регулярно надавали всі звичайні фінансові послуги. Водночас 17% споживачів зазначили, що відділення «Укрпошти» були недоступні під час повітряної тривоги.

Значні проблеми доступності були виявлені в Херсонській області, де 33% споживачів відзначили доступність лише пересувних поштових відділень.

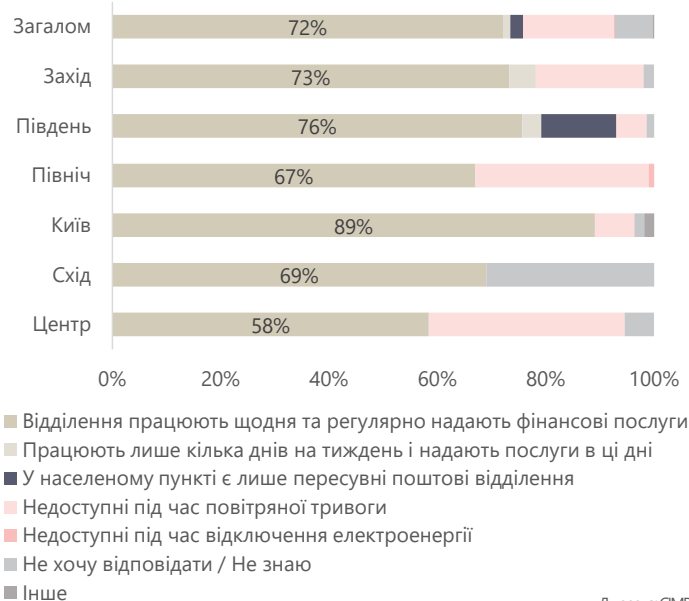
Способи оплати

У квітні основними способами оплати, які приймали опитані ритейлери, були готівка (100%), кредитні картки (91%), дебетові картки (78%), мобільні додатки (60%) та ваучери від ООН або неурядових організацій (4%)**.

Графік 19: % опитаних споживачів, які повідомили про наявність працюючих відділень банків, за регіонами

Графік 20: % опитаних споживачів, які повідомили про наявність працюючих відділень «Укрпошти», за регіонами

* Укрпошта – державна поштова служба України.

** Показники були отримані з питання з множинним вибором відповідей.

Грошова допомога

У цьому розділі використані дані Калібрувального дослідження REACH в рамках Моніторингу гуманітарної ситуації (МГС)*.

Механізм надання грошової допомоги

Згідно Калібрувального дослідження МГС⁹, 57% домогосподарств (ДГ) по всій країні повідомили, що потребують **будь-якої гуманітарної допомоги**. Найбільша потреба в отриманні гуманітарної допомоги спостерігалася в областях, розташованих поблизу лінії фронту, таких як Донецька, Херсонська та Харківська (як зазначили 72%, 70% та 69% опитаних ДГ відповідно), а також в Чернігівській області (69%), яка межує з Росією та зазнає регулярних обстрілів.

Більшість (57%) ДГ по всій країні **вважали за краще отримувати грошової допомогу (багатоцільову грошову допомогу для забезпечення основних потреб, включаючи харчування)** у майбутньому, 23% - допомогу товарами, а 21% - послугами, як показано на графіку 21.

Отримання грошової допомоги було пріоритетним типом допомоги для 82% опитаних ДГ у Донецькій, 76% у Херсонській, 69% у Сумській, 68% у Чернігівській та 67% у Запорізькій областях, разом з отриманням допомоги товарами для ДГ у Донецькій (43%), Чернігівській (36%), Запорізькій (31%), Харківській (30%), Сумській (29%) та Київській (29%) областях. **Банківський переказ є пріоритетним механізмом надання грошової допомоги**, про що повідомили 74% опитаних ДГ по всій країні (графік 22), більшість яких була в Київській (85%), Запорізькій (83%), Харківській (82%), Одеській (82%), Дніпропетровській (80%), Миколаївській (79%) та Чернігівській (79%) областях.

Про бажання отримати грошову допомогу готівкою повідомило одне з п'яти ДГ, і тільки 1% ДГ надали перевагу електронним або паперовим ваучерам та отриманню коштів на мобільний рахунок. У Херсонській області частка ДГ, що виявили бажання отримувати грошову допомогу через банківський переказ та готівкою на руки склала 68% і 21%, відповідно, у Донецькій - 65% і 32%, відповідно.

Сорок два відсотки ДГ повідомили, що вже **отримували гуманітарну допомогу протягом 12 місяців** (до квітня 2023 року). Найбільша частка таких ДГ знаходилася в Херсонській та Донецькій областях.

Серед ДГ, що отримали допомогу протягом останніх 12 місяців, кожне друге ДГ (51%) отримало грошову допомогу (багатоцільову грошову допомогу для забезпечення основних потреб, включаючи харчування). Більшість таких ДГ знаходилася у Херсонській області (76%), а також в Львівській (69%), Івано-Франківській (66%), Рівненській (64%) і Волинській (63%) областях. Найнижча частка спостерігалася в Черкаській (26%), Вінницькій (33%) та Донецькій (38%) областях. У Сумській та Чернігівській областях, що межують з Росією та щоденно обстрілюються, частка таких ДГ була нижче середнього рівня (43% та 46% відповідно).

Загалом, ДГ, що отримали гуманітарну допомогу, виказали відносно високий рівень задоволення наданою допомогою: 86% були **задоволені або дуже задоволені** отриманою допомогою, і тільки невелика частина (3%) була незадоволена.

* Відповідно до основної цілі МГС надавати актуальні мультисекторальні дані про трансформацію гуманітарних потреб в Україні для забезпечення моніторингу змін у потребах та підготовки планів реагування, це Калібрувальне дослідження також має на меті надати проміжні оновлення щодо важливих базових даних дослідження «Оцінка мультисекторальних потреб» (MSNA) з жовтня по грудень 2022 року. Дані збиралися на рівні ДГ шляхом рандомізованого опитування через комп'ютерну систему телефонного опитування (CATI)⁵ з 19 квітня по 15 травня 2023 року. Було взято репрезентативну вибірку по ДГ на обласному рівні.

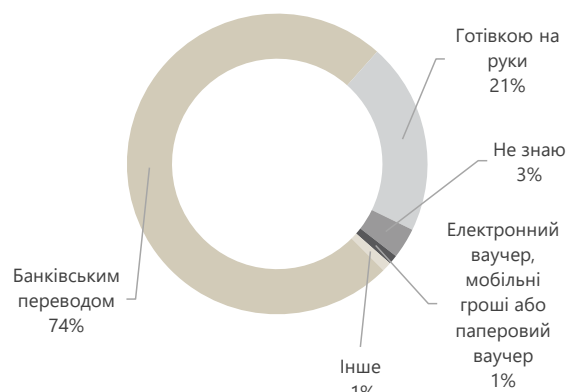
У цілому, через своїх партнерів зі збору даних, REACH взяв 4889 інтерв'ю на рівні ДГ у 23 областях та місті Києві, отримуючи результати, що є репрезентативними на рівні 95% з похибкою у 7%. Результати були зважені на рівні областей та вище на основі оксфордського опитування населення у квітні 2023 року. Результати були узагальнені на національному та макрорегіональному рівнях.

Графік 21: % ДГ за пріоритетним типом допомоги

Джерело: Калібрувальне дослідження в рамках МГС

Графік 22: % ДГ, що надали перевагу отриманню грошової допомоги, за механізмом її надання

Джерело: Калібрувальне дослідження в рамках МГС

5 найпріоритетніших потреб, на думку ДГ, по всій країні:

- продукти харчування (16%)
- ліки (12%)
- ремонт непристосованого або пошкодженого житла (11%)
- засоби до існування / працевлаштування (10%)
- охорона здоров'я (9%).

Варто зазначити, що в Донецькій області найбільша частка ДГ особливо потребує забезпечення продовольством (31%), ліками (20%), паливом для опалення (19%), засобами гігієни (19%), постільними речами (11%).

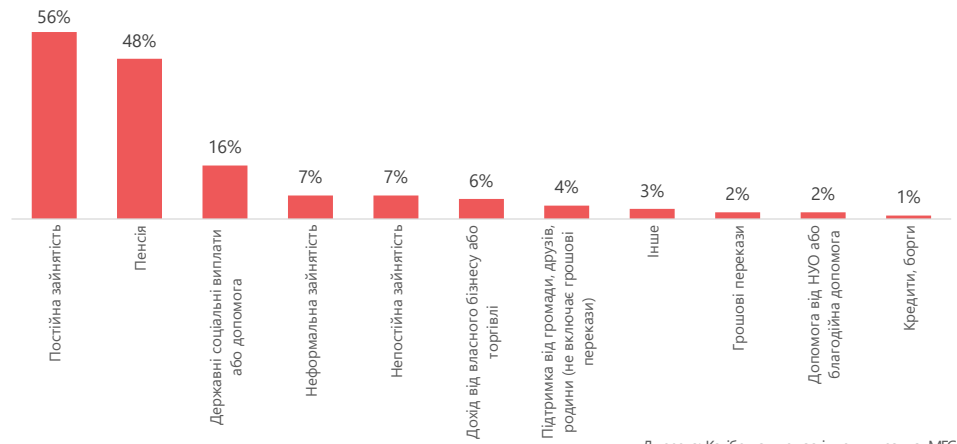
У інших областях в якості пріоритетних потреб відзначалось наступне: у Миколаївській області – наявність питної води (9%), у Чернігівській – ремонт непристосованого або пошкодженого житла (17%), у Херсонській – фінансова допомога для покриття боргів (17%), у Одеській – забезпечення одягом (включаючи зимовий одяг та взуття) (16%).

Джерело: Калібрувальне дослідження в рамках МГС

Доходи та витрати домогосподарств

За оцінкою, медіанний місячний дохід домогосподарства в Україні складає 9500 грн (таблиця 3). Найнижчий рівень спостерігався в областях, розташованих біля лінії фронту, таких як Донецька (6000 грн), Харківська (6500 грн), Херсонська (6500 грн), а найвищий – у Києві (15000 грн).

Графік 23: % ДГ за основними джерелами доходу за 30 днів до збору даних*

Джерело: Калібрувальне дослідження в рамках МГС

Таблиця 3: Медіанний загальний дохід ДГ у період за 30 днів до збору даних, грн

	Загальний дохід ДГ, грн	Загальна сума витрат, грн
Донецька	6000	11173
Харківська	6500	11700
Херсонська	6500	11400
Вінницька	7000	14383
Чернігівська	7800	11133
Миколаївська	8000	12897
Рівненська	8000	14867
Сумська	8000	11250
Черкаська	8300	12867
Кіровоградська	8800	12017
Івано-Франківська	9000	16070
Полтавська	9000	13050
Тернопільська	9000	13518
Волинська	9000	15367
По країні	9500	14625
Львівська	9700	17497
Чернівецька	10000	16300
Дніпропетровська	10000	14450
Хмельницька	10000	15250
Одеська	10000	16450
Запорізька	10000	14830
Житомирська	10000	14133
Закарпатська	10100	17450
Київська	12000	13967
Місто Київ	15000	19370

Джерело: Калібрувальне дослідження в рамках МГС

Основними джерелами доходу (за 30 днів до збору даних) домогосподарства найчастіше зазначали постійне працевлаштування в приватному або державному секторі (про це повідомили 56% ДГ) та пенсія (48%). Соціальні виплати або допомога від уряду були джерелом основного доходу для 16% ДГ (графік 23). Частка ДГ, що вказали допомогу від неурядових та благодійних організацій як джерело основного доходу, становила 2% по всій країні з найвищими показниками в Херсонській (14%) та Миколаївській (9%) областях.

Варто зазначити, що в областях, які найбільше постраждали від війни, а саме в Донецькій і Херсонській, спостерігалася найменша частка ДГ з основним доходом за рахунок постійного працевлаштування і, навпаки, – найбільша частка ДГ з доходом від непостійного працевлаштування. Частка пенсій в загальній структурі доходу у двох вищезгаданих областях була однією з найвищих у країні – 54% та 57% відповідно.

Більше того, за даними дослідження, у Донецькій та Херсонській областях частка ДГ, що не мають інших джерел доходу, крім гуманітарної допомоги була найбільшою в Україні й становила 11% та 10% відповідно. Для порівняння, на національному рівні ця частка складала 3%.

* Показники були отримані з питання з множинним вибором відповідей.

МАКРОЕКОНОМІКА

Інфляція

У червні інфляція на споживчому ринку становила 0,8% (графік 24)¹⁰. Уповільненню темпів зростання інфляції сприяв високий рівень пропозиції продовольчих товарів та палива, низькі світові ціни на сировину, а також покращення інфляційних очікувань на фоні стабільної ситуації на готівковому валютному ринку¹¹.

Ціни на продовольчі товари та безалкогольні напої зросли на 0,1%. З-поміж цих товарів найбільше підвищилися ціни на м'ясо (на 1,9%), та, навпаки, найбільше знизилися ціни на яйця (на 4,1%).

Зростання цін (тарифів) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива на 11,9% відбулося головним чином за рахунок підвищення цін на електроенергію на 69,7%. Ціни на одяг та взуття знизилися на 3%. Ціни на транспорт знизилися на 0,8% переважно через здешевлення вартості пально-мастильних матеріалів на 2%. При цьому вартість проїзду залізницею для пасажирів зросла на 3,1%.

У червні 2023 року ціни були на 12,8% вищими порівняно із червнем 2022 року. Ціни на продукти харчування та безалкогольні напої зросли на 16,5%¹² (графік 25).

Руйнування Каховської ГЕС поки не позначилися на споживчій інфляції, але можуть мати негативні ефекти згодом. Тиск на споживчі ціни також може посилюватися внаслідок змін у ціноутворенні на ринку електроенергії для побутових споживачів².

Економічна активність

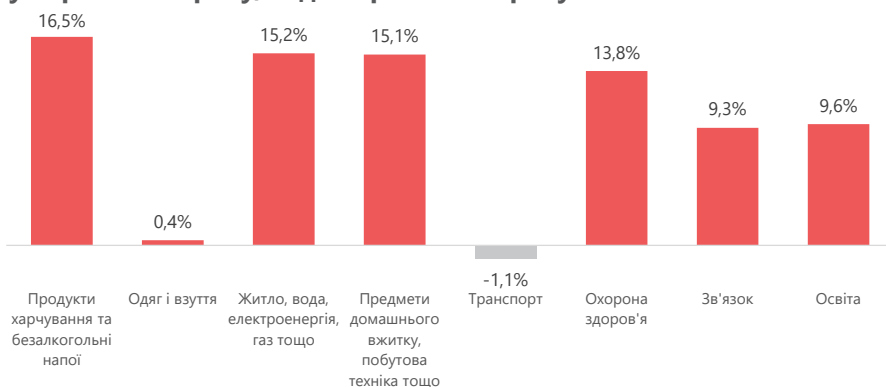
Економіка все ще переживає негативні наслідки війни та залишається вразливою перед безпековими ризиками, прикладом чого є руйнування Каховської ГЕС російськими військами.

Як і раніше, зберігається невизначеність щодо продовження діяльності зернового коридору та перспектив збільшення пропускної здатності сухопутних шляхів експорту. Іншою проблемою є довготривалі наслідки обмеження імпорту українських продовольчих товарів до

Графік 24: Темпи інфляції, % до попереднього місяця

Графік 25: Зміни споживчих цін на окремі групи товарів та послуг у червні 2023 року, % до червня 2022 року

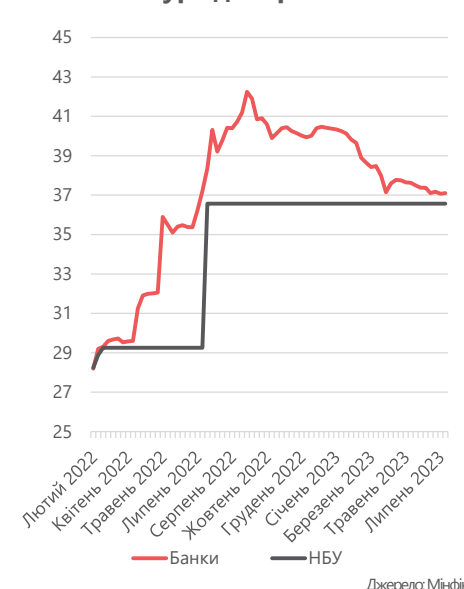
сусідніх країн ЄС. Безпекові ризики також стримують інвестиційну діяльність.

Підприємства малого та середнього бізнесу (МСП) продовжують відчувати на собі негативний вплив економічних наслідків російської агресії. За даними опитування Advanter Group¹³, 49% МСП припинили або майже припинили свою діяльність із 23 лютого 2022 року, у той час як 15% МСП, включених у дослідження, не змінили або збільшили масштаб своєї діяльності. Практично кожне четверте підприємство здійснило релокацію. Це переважно підприємства, що працювали в ІТ або фінансовому секторі, страхуванні, надавали маркетингові, консалтингові або дизайнерські послуги. Загалом з початку року МСП виконали план обсягу робіт на 72%. Основними факторами, що стримують відновлення та розвиток бізнесу, є недостатня кількість внутрішніх платоспроможних клієнтів, непрогнозованість розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку, недостатні обсяги капіталу та розірвані ланцюжки поставок.

Наслідки руйнування Каховської ГЕС

За попередніми оцінками¹⁴, руйнування Каховської ГЕС спричинило прямі збитки в розмірі щонайменше 2 мільярди доларів США. Воно також буде мати негативний вплив на продовольчу безпеку у світі за рахунок підвищення цін на продукти харчування, а також може призвести до дефіциту питної води для сотень тисяч людей¹⁵.

Графік 26: Середньоринковий обмінний курс долара США

Руйнування Каховської ГЕС загострить продовольчу ситуацію в Україні в довгостроковій перспективі.

По-перше, дві найбільші зрошувальні системи в країні, що забезпечували 94% зрошення в Херсонській, 74% в Запорізькій та 30% у Дніпропетровській областях¹⁶, за оцінками експертів не зможуть функціонувати принаймні 5 років¹⁷. Проте уряд уже затвердив проект відбудови Каховської ГЕС, розрахований на 2 роки¹⁸.

Виробництво овочів без зрошення стане дуже вразливим. Цей факт викликає тривогу, оскільки більшість овочів в Україні вирощувалися в Херсонській області (12% у 2021р.¹⁹). Окупація південної України російськими військами минулого року негативно вплинула на продовольчий ринок та доступність продуктів харчування для вразливих соціальних груп. Сьогодні значна частина овочів імпортується з країн Східної Європи або Туреччини, що призвело до стрімкого росту цін на моркву, цибулю та капусту, які є звичними продуктами для українського раціону. До того, Херсонська область була постачальником 40% баклажанів, 33% продовольчих баштанних культур, 28% помідорів, 25% солодкого перцю на національний ринок (таблиця 4). Тому руйнування Каховської ГЕС може серйозно підірвати виробництво овочів на півдні.

Окрім цього, у Херсонській та Запорізькій областях збирали 15% урожаю пшениці та від 16% до 18% урожаю ячменю. Рис вирощувався тільки в двох областях – Херсонській та Одеській. Аграрний сектор постачає товари не тільки на внутрішній ринок, але також є найбільшою експортною галуззю в Україні (у 2022 році 21% усього експорту складали зернові²⁰). За оцінками Нацбанку, руйнування Каховської ГЕС може призвести до розширення дефіциту торгівлі товарами в наступні два роки, при цьому максимальні втрати оцінюються у 0,4 млрд доларів США у 2023 році та 0,7 млрд доларів США у 2024 році²¹.

Експорт та імпорт

За даними Державної служби статистики України²², експорт товарів за період із січня по травень 2023 року складав 84% від показників за аналогічний період 2022 року, з іншого боку імпорт становив 124%. Таким чином, торговий дефіцит становив 8975 мільйонів доларів США, що в 9 раз перевищило показник за аналогічний період 2022 року.

Кожне п'яте підприємство не здійснювало експортну діяльність за останні 12 місяців²³, незважаючи на те, що експортували до війни, а 80% підприємств-експортерів змогли відновити експорт лише частково. Головними перешкодами є черги на кордонах України (68%), неможливість експорту морем (44%), недостатня кількість залізничних вагонів, вантажівок, водіїв (33%) та митні формальності (33%).

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ

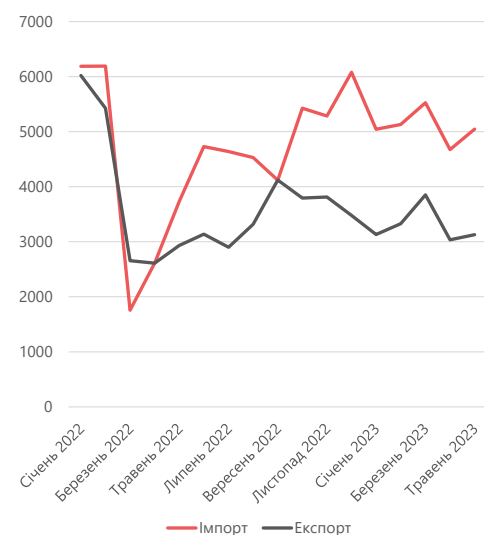
У червні ціни на основні лікарські засоби, такі як антибіотики, анальгетики та судинорозширювальні препарати, продовжували зростати, за винятком імпортованих жарознижувальних препаратів та анальгетиків.

Ціни на ліки залишаються значно вищими порівняно з довоєнним рівнем. Відносно січня 2022 року середні ціни на вітчизняні жарознижувальні та анальгетики були вищими на 41%, на імпортовані жарознижувальні та анальгетики - на 35%, на вітчизняні антибіотики - на 35%, на імпортовані антибіотики - на 25%, на імпортовані судинорозширювальні засоби - на 30%, на вітчизняні судинорозширювальні засоби - на 23%¹ (графік 28).

Таблиця 4: Виробництво окремих видів коренеплодів, культур овочевих та баштанних у Херсонській області до війни (у 2021 році)

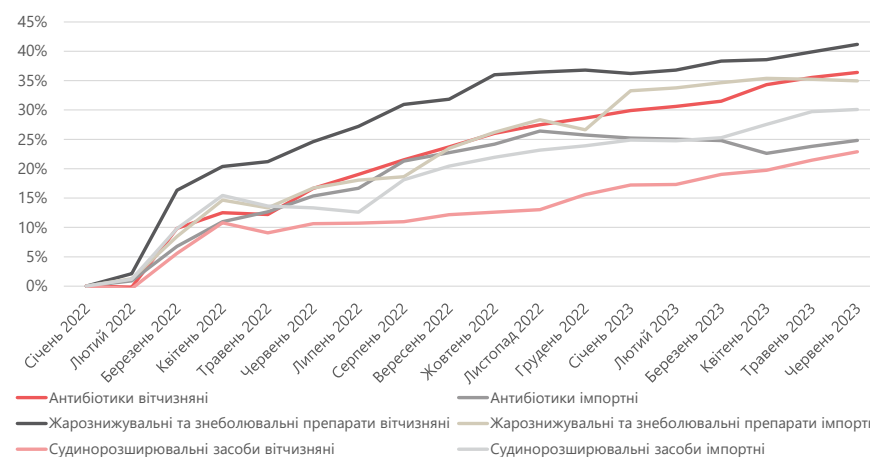
	Частка від всього виробництва (валових зборів) в Україні	Місце області, порівняно з іншими областями України
Баклажани	40%	1
Культури баштанні продовольчі	33%	1
Помідори	28%	1
Солодкий перець	25%	1
Огірки та корнішони	11%	1
Цибуля	9%	2
Морква	7%	4
Капуста	5%	5

Графік 27: Динаміка валової вартості експорту та імпорту України, млн доларів США

Джерело: Держстат

Графік 28: Кумулятивне зростання цін на окремі лікарські засоби, в середньому по країні, у % від січня 2022 року

Джерело: Держстат

ВАРТІСТЬ ОРЕНДИ ЖИТЛА

Ціни на оренду 1-кімнатних квартир в Україні продовжували зростати в червні 2023 року.

Середня вартість оренди 1-кімнатної квартири була на 43% вищою, ніж у січні 2022 року (довосенний рівень). Найбільше зростання цін на оренду порівняно із січнем 2022 року зафіксовано в Закарпатській (на 198%), Львівській (на 120%) та Івано-Франківській (на 108%) областях.

Найвищі ціни на оренду житла спостерігалися в західних областях, які прийняли найбільшу кількість внутрішньо переміщених осіб, таких як Закарпатська (12867 грн) та Львівська (12001 грн), тоді як найнижчі - в областях, розташованих поблизу лінії фронту або постраждалих внаслідок обстрілів, таких як Сумська (2769 грн), Херсонська (2960 грн) та Запорізька (3066 грн)¹, де, навпаки, зафіксовано значний відтік населення.

Графік 29: Місячна середня вартість оренди 1-кімнатної квартири в червні 2023 року за областями, грн

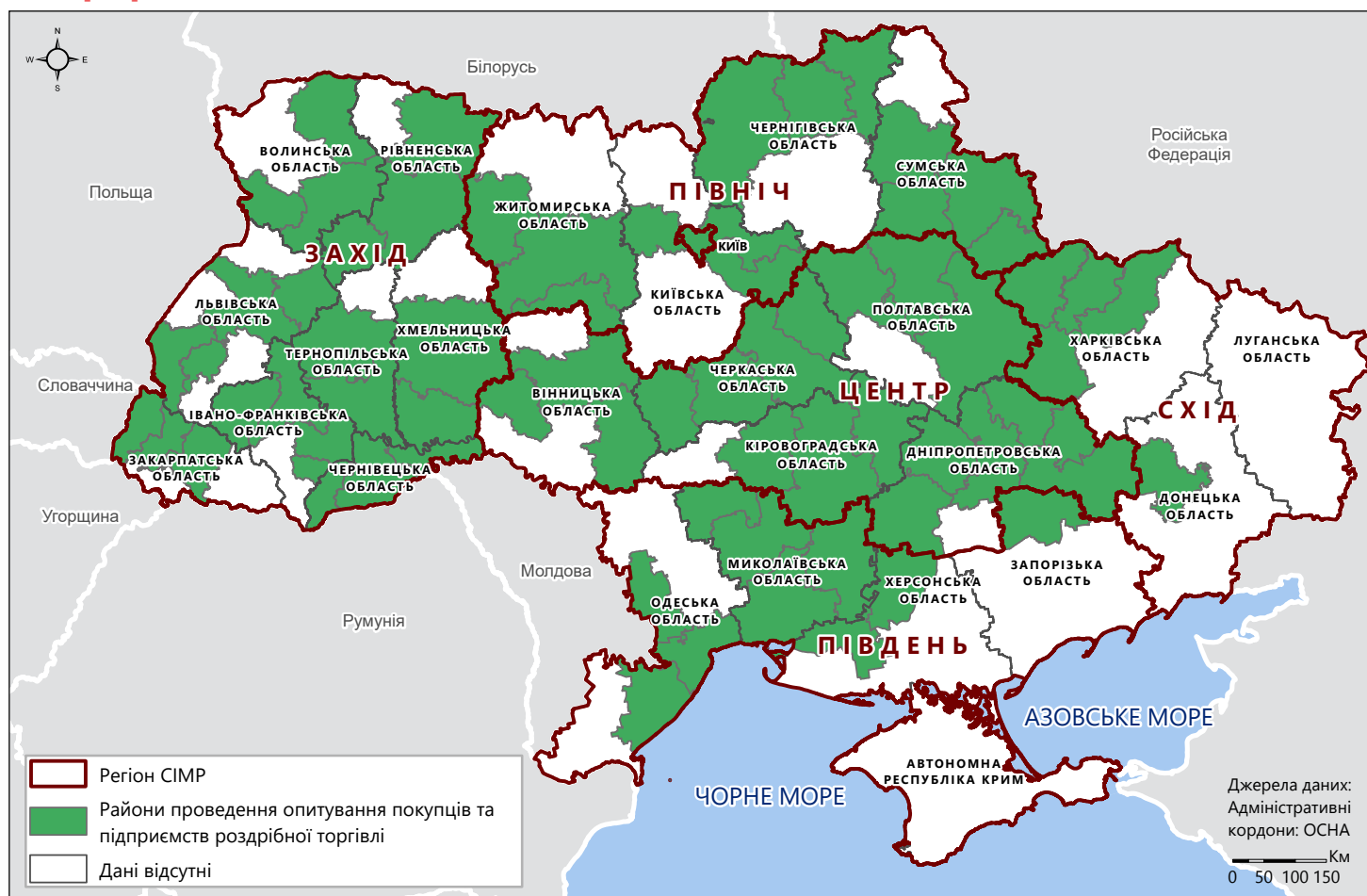
Джерело: Держстат

ОГЛЯД МЕТОДОЛОГІЇ

Збір даних в рамках СІМР проводиться один раз на місяць по всій території України спільними зусиллями організацій-членів Робочої групи з надання грошової допомоги (РГГД). Методологія збору первинних даних базується на кількісних структурованих інтерв'ю з респондентами, відібраними для цієї мети. Для цього використовуються два узгоджені запитальники, один з яких призначений для підприємств роздрібної торгівлі, які виступають в ролі ключових інформаторів (КІ) щодо ситуації у відповідних сегментах ринку, а інший - для споживачів у досліджуваних магазинах і на ринках для проведення індивідуальних інтерв'ю. Завдання польових команд - зібрати мінімум 3 ціни на певний товар у кожній досліджуваній *громаді* шляхом опитування підприємств роздрібної торгівлі, а також провести щонайменше 5 інтерв'ю з покупцями у кожній досліджуваній *громаді*. По кожному найменуванню

реєструється ціна найдешевшого бренду або сорту, які користуються широким попитом. Усі дані збираються польовим персоналом, який володіє загальною методологією та інструментами СІМР. Далі ці дані надходять на загальний сервер РГГД - КоВо, після цього дані очищаються та аналізуються фахівцями REACH. У рамках СІМР також передбачене інтегрування вторинних даних, зокрема даних Державної служби статистики України та інших джерел, які використовуються для тріангуляції там, де це можливо. Ціни, наведені в цьому інформаційному бюлетені, є «медіанами місцевостей», призначеними для мінімізації впливу відхилень та неоднакової кількості цін, отриманих з різних *громад*. Спочатку розраховується медіана цін на кожну досліджувану позицію в межах кожної досліджуваної *громади*; далі, по кожній позиції експерти REACH розраховують медіану з цього переліку медіан для більших територіальних одиниць (*райони, області, регіони, та загалом по Україні*).

Географічне охоплення дослідження

ТРУДНОЩІ ТА ОБМЕЖЕННЯ

Оскільки СІМР спирається на методологію цільової вибірки, результати слід розглядати як індикативні, а не репрезентативні. Окрім того, результати дослідження відображають ситуацію на ринку на момент збору даних.

У методології СІМР для кожного товару реєструється ціна найдешевшого наявного бренду або сорту, які користуються широким попитом. Оскільки в різних регіонах той чи інший бренд може бути відсутнім, порівняння цін між регіонами іноді базується на товарах з дещо відмінними характеристиками.

У деяких випадках проведення мінімальної кількості інтерв'ю з підприємствами роздрібною торгівлі або споживачами, передбачену методологією СІМР, є неможливим. Тому з метою відтворення відсутніх цін та розрахунку вартості кошика СІМР може застосовуватись розрахункова ціна, яка базується на медіані відповідного району чи області.

Методологія віддаленого моніторингу СІМР дозволяє отримати достовірні дані про ціни та доступність товарів і послуг. Однак, вона не передбачає збору додаткових даних про функціональність ринку.

З огляду на подальше розширення території проведення СІМР деякі зміни в загальних медіанних цінах можуть бути зумовлені змінами в географічному охопленні, а не фактичними цінами

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ

¹ Державна служба статистики України, «Середні споживчі ціни на товари (послуги) по Україні у 2023 році», 13 липня 2023 року, доступно [тут](#)

² Національний Банк України, «Щомісячний макроекономічний та монетарний огляд», 6 червня 2023 року, доступно [тут](#)

³ Інтерфакс-Україна, «Мінекономіки прогнозує подорожчання в липні дизпального на 5 грн/л і бензину - на 7-8 грн/л», 4 липня 2023 року, доступно [тут](#)

⁴ Державна служба статистики України, «Виробництво коренеплодів, бульбоплодів, культур овочевих і баштанних продовольчих по регіонах», 16 червня 2023 року, доступно [тут](#)

⁵ The Guardian, «Візуалізовані наслідки підриву дамби в Новій Каховці, Україна» (англійською), 9 червня 2023 року, доступно [тут](#)

⁶ Суспільне, «Чи вистачить Україні гречки у 2023 році – пояснюють фермери», 4 червня 2023 року, доступно [тут](#)

⁷ Главком, «Гречка – індикатор кризи. Що відбувається на ринку найдорожчої круп», 31 січня 2022 р., доступно [тут](#)

⁸ Асоціація «Союз птахівників України» інформує щодо впливу майбутніх змін в ціноутворенні на ринку енергоресурсів на вартість продукції птахівництва», 22 червня 2023 року, доступно [тут](#)

⁹ REACH, «Калібрувальне дослідження в рамках Моніторингу гуманітарної ситуації», травень 2023 року, доступно [тут](#)

¹⁰ Державна служба статистики України, «Індекси споживчих цін на товари та послуги у 2023 році», 12 липня 2023 року, доступно [тут](#)

¹¹ Національний Банк України, «Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у червні 2023 року», 11 липня 2023 року, доступно [тут](#)

¹² Державна служба статистики України, «Індекси споживчих цін на товари та послуги у 2023 році», 12 липня 2023 року, доступно [тут](#)

¹³ Advanter Group «Опитування малих та середніх підприємств», травень 2023 року доступно [тут](#)

¹⁴ Міністерство економіки України, «Щонайменше \$2 млрд прямих збитків завдано Україні через підлив Каховської ГЕС», 30 червня 2023 року, доступно [тут](#)

ДОНОРИ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

UHF Ukraine Humanitarian Fund

ПАРТНЕРИ

acted

MERCY CORPS

REACH Informing more effective humanitarian action

Про Ініціативу REACH

Метою Ініціативи REACH є допомога у розробці інформаційних інструментів та продуктів, які покращують здатність гуманітарних організацій приймати рішення на основі фактичних даних в контексті надзвичайних ситуацій, відновлення та розвитку. Методології, які використовуює REACH, передбачають збір первинних даних та поглиблений аналіз. Діяльність REACH відбувається в рамках механізмів міжвідомчої координації надання гуманітарної допомоги. REACH – це спільна ініціатива організацій Ініціативи IMPACT, ACTED та Програми оперативного застосування супутникової інформації Навчального і науково-дослідного інституту ООН (UNITAR-UNOSAT).

REACH Informing more effective humanitarian action

¹⁵ Reuters, «Підлив дамби в Україні створить величезні проблеми для продовольчої безпеки у світі, зазначає глава відділу допомоги ООН» (англійською), 13 червня 2023 року, доступно [тут](#)

¹⁶ Міністерство Аграрної політики та продовольства України, «Знищення росіянами Каховської ГЕС завдало значних збитків сільському господарству України», 6 червня 2023 року, доступно [тут](#)

¹⁷ Telegram-канал «Каховська ГЕС | штаб info», «Генеральний директор Укргідроенерго Ігор Сирота: Відновленню Каховська ГЕС не підлягає. Після деокупації нам доведеться будувати нову станцію», 7 червня 2023 року, доступно [тут](#)

¹⁸ Урядовий портал, «Уряд затвердив постанову про експериментальний проект з початку відбудови Каховської ГЕС, - Прем'єр-міністр», 18 липня 2023 року, доступно [тут](#)

¹⁹ Державна служба статистики України, «Виробництво коренеплодів бульбоплодів, культур овочевих і баштанних продовольчих по регіонах», доступно [тут](#)

²⁰ Державна служба статистики України, «Зовнішня торгівля України», 14 лютого 2023 року, доступно [тут](#)

²¹ МінФін, «ВВП не дорахується 0,2%: НБУ прорахував для Мінфіну економічні наслідки руйнування Каховської ГЕС», 21 червня 2023 року, доступно [тут](#)

²² Державна служба статистики України, «Зовнішня торгівля України», 14 липня 2023 року, доступно [тут](#)

²³ Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, «Тринадцяте Щомісячне опитування підприємств «Український бізнес під час війни» (травень 2023)», доступно [тут](#)